

het badseizoen zijn eenige schilderijen van den Belg Lambert, die ons velerlei poezele juffers in honneponnige badtricot laat zien, maar dit schouwspel meer dan met schilders-oog met dat van den handigen amateur aanziet. Het is het gevaar van tentoonstellingen met een zoo aantrekkelijken titel, dat ze zulke attracties behoeft en zoo-doende buiten het terrein treedt, waar de kunst om zich zelf wordt beoefend en ge-waardeerd.

Daartegenover zijn de strandscènes van Garf, Ernst Leyden en Harry Kuyten werkelijk schilder-impressies, waarbij het kleurig, levendig gedoe in de zon tegen hemel, zee en strand den kunstenaar boeide en hij eerlijk trachtte zijn impressies te geven. Harry Kuyten, dien men op deze exposities reeds meermalen mocht ontmoeten, geeft evenals Lambert veel naakt te zien, maar hij bekijkt het om de pracht van licht en stof, hij schildert het werkelijk, geeft geen verleidelijke poppetjes als de ander. Brutaal laat hij het zonlicht in zoo'n bosch (men baadt ook elders dan in de zee) op een been vallen en het roodkleuren, of hij doopt de lichamen in een blikkerend, vochtig licht. Ernst Leyden is meer tonalist, hij geeft een wagen weer, groengeverfd, met de paarden in hun donkerte er tegen aan, alles gezien in een weelde van licht dat kaatst tegen de zee en het strand, en waarin zich meerdere lichte, schier doorzichtige figuren bewegen. Garf's stranden laten ons, kleiner, bonter het levendig gedoe van de krioelende figuurtjes op het blonde zand zien. Maar de badplaats is, als gezegd, de eenige niet, waar men een bad kan nemen. De bekende groote, wat uit de proporties gerukte figuur van Jan Sluyters (een mooi, fel stuk), sponst zich binnenkamers af. De badkamer zelf, de Moorsche, met weelderig mozaiek, wordt door Gerard Muller geportretteerd, wat gladjes en geestdriftloos. Anderen, als Jan Visser, geven het groote badpanorama, de zee zelf, evenwel zonder baders; hij bestudeerde

in deze opmerkelijke studies, die intusschen reeds herhaaldelijk zijn tentoongesteld, den golfslag en het licht dat erop valt en breekt en zich verdeelt, op origineele wijze. Filarski's werken geven ook alleen het tooneel van de bedrijven, die door anderen met zoo verschillende bedoelingen worden afgebeeld, het strand, op de hem eigen, koel-analyseerende wijze. De figuur van Bieling een moderne wiens uitingen we overigens, na de ondervindingen op de tentoonstelling de Bloem, hebben geleerd te volgen, is niet zeer belangrijk. Het „pootjes-baden” is niet vergeten, het vaak weinig smakelijke schouwspel van zich aldus vermakende families is door Van Ishoven geteekend, de indruk is vulgair genoeg, maar de typeering toch te weinig doorgevoerd.

Variatie is bij deze tentoonstelling wel gezocht, maar het onderwerp schijnt niet zoo vol en zoo intensief behandeld te zijn als sommige andere reeds hier behandelde. Impressies van het strandleven, die dus niet met het „bad” in engeren zin (ook het in zee baden is hier bad in engeren zin, waar blijkbaar met het bad ook bedoeld is de badplaats, het „Kurort”) te maken hebben, waren nog, ter vergelijking die van Isaac Israëls, verder ken ik er van Van Raalte. Afwisseling zou nog gezocht kunnen worden door afbeeldingen van het modderbad, maar dat is misschien minder geschilderd, het Turksche bad en het badplaats bezoek, dat bestaat in het drinken van de geneeskrachtige wateren. Zooals ze is, raakt deze tentoonstelling wel veel aan die van Het Naakt; is er te zeer een herhaling van. Maar exposities als deze hebben toch het voordeel, dat sommige schilders er zich eens, buiten het gewone tentoonstellingswezen, kunnen laten volgen in hun ontwikkeling. Schilders als Leyden en Kuyten zijn onder deze reeks onder gebracht, met hun frischheid, die bewijst dat men ook buiten het meer dogmatisch-moderne, de kunst kan doen voortleven.

R. GOCKINGA BIJ D'AUDRETSCH, DEN HAAG.

De teekeningen van R. Gockinga, tentoongesteld in de kunstzalen d'Audretsch te 's Gravenhage, zijn uitingen van een opmerkelijk talent, dat we echter om andere redenen waardeeren dan het klaarblijkelijk gewaardeerd wil worden. Gockinga wil, half in de werkelijkheid staande en half daar buiten, door grillige vondsten van lijnen en verrassende werking van wit en zwart, de verbeelding geven van verfijnde en zwoele emoties.

Het is over 't algemeen onbillijk en onaangenaam om aan pas-ontluikende talenten -- zooals Gockinga er blijkbaareen is -- voor te houden, dat hun werk niet haalt bij dat van groote voorgangers, die hen rechtstreeks hebben geïnspireerd. Want wij allen, en zeker de kunstenaars, weven aan het getouw, door vroegere geslachten opgezet, en de nieuwe tijd -- het schoone beeld is van de Bazel --

weeft met nieuwe draden zijn inslag in de scheering der eeuwen. Ook de machtigste kunstenaar steunt op het verleden.

Gockinga steunt er echter wat al te zwaar op en zijn weefdraden zijn niet nieuw: het zijn de draden van Aubry Beardsley, maar zwakker. Gockinga heeft gefaald bij de poging om met middelen, verwant aan die van Beardsley en van Karel de Nerée, de hem geliefde sentimenten in beeld te brengen. Hoewel een veel-belovend teekenaar, mist zijn lijn nog te veel aan uitdrukingsvermogen, voelt men daar, waar hij zich houdt aan de werkelijkheid een tekort

aan kennis van vormen (zoo b.v. in Tuin der Lusten, waar een dikke knaap, liggend op een bord op een onbegrijpelijke manier door een man wordt opgeheven) en schiet Gockinga ook in fantasie te kort. Zijn verbeelding is rijker dan van veel jonge Hollandsche kunstenaars, maar is toch niet verscheiden genoeg om aan zijn prenten van zoo ingewikkelde en verschillende bedoeling steeds de noodige levenskracht te geven. Sommige zijner motieven treden overal op en geven aan zijn werk iets uniforms, dat ze vervelend maakt. De echte inspiratie lijkt er wel eens vreemd

aan, en nu de herinnering aan Beardsley ons toch wordt opgedrongen, moeten we bij ons zelf wel telkens de vergelijking trekken met dien schitterend-genielen teekenaar.

En toch boeit Gockinga's arbeid, niet om wat het heeft willen zijn, maar om zeer goede decoratieve hoedanigheden, als b.v. in de tekening „Tuin der Lusten”, in den Juweelenkoopman, in Verzoeking, en eenige

andere. In zijn decoratieve behandeling blijkt vaak een fijngeestige speling van lijnen en een gevoelige verbeelding. En al zijn pentteekeningen doen hem kennen als een begaafd, ernstig teekenaar, die, als hij zich losmaakt, van wat niet zijn oer-eigen bezit is, veel kan bereiken.

Voortreffelijk is b.v. de Juweelenkoopman; daarin toont G. een kunstenaar te zijn, die het wit-en-zwart tot bloeiende verscheidenheid kan brengen en merkt men tevens een aangeboren zin voor compositie, die in zijn ander werk door een te-veel willen grootelijks te loor is gegaan.

J. S.

R. GOCKINGA. MADAME SANS GÊNE.